

Muğla mebusları Sadi Pekin ve Turgut Topaloğlu'nun, İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununa muvakkat bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Dahiliye Encümeni mazbatası (2/345)

Yüksek Riyasete

İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununa muvakkat bir madde eklenmesine dair kanun teklifimizi mucip sebepleriyle birlikte ilişik olarak takdim ediyoruz.

Gereğinin yapılmasına müsaadelerinizi saygılarımızla rica ederiz.

Muğla
Sadi Pekin

Muğla
Turgut Topaloğlu

MUCIP SEBEPLER

İdarei umumiyei vilâyat Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olan 6423 sayılı Kanunun tadili hakkındaki 6438 sayılı Kanunun birinci maddesine tevfiikan vilâyet umumi meclis seçimleri her dört senede bir, Eylül ayının son Pazarına rasthyan günde yapılır.

Son vilâyet umumi meclis seçimleri 1955 senesi 25 Eylülünde yapıldığına göre içinde bulunduğumuz senenin Eylül ayının sonunda mevcut vilâyet umumi meclislerinin kanuni müddetleri sona ermekte ve binnetice Eylülün son Pazarına rasthyan 27 Eylül gününde umumi meclislerin seçiminin yenilenmesi icabetmektedir.

Ancak, mahallî idareler seçim mevzuatı üzerinde daha önce vâkı tadiller dolayısıyla Yüksek Meclisin encümenlerinde tebarüz ettirildiği veçhile : Halihazır seçmen kütüklerine karşı 1950 den'beri zaman zaman ve yer yer vâkı itirazlar, bu kütüklerin tanzimindeki esasla ve yoklamalarına ait hükümlerinde ıslahı ve tekâmülü gerektiren hususların bulunduğu, demokratik rejimin temel prensiplerinin başında gelen seçim emniyetinin temini için müşahede edilen seçmen kütüklerindeki aksaklıklar giderilmeden yeni bir umumi seçime gidilmesinin doğru olmayacağı umumun tasvibine mazhar bir mütalâa hükmüne gelmiş bulunmaktadır.

Bahse mevzu aksaklıkları bertaraf etmeye, adlî teminatı ikmal ve seçim emniyetini kema-liyle temine mâtuf olarak Adliye Vekâletince hazırlanıp Yüksek Meclise arz edilmiş olan ve ezcümle :

Seçimin esasını teşkil eden seçmen kütüklerinin her umumi milletvekili seçiminde yeni baştan tanzimi kütüklerin daimîliği prensibinden vazgeçilmesi,

Mahallî idare seçimlerinde, kütüklerin tanzimi ve kesinleşmesi tarihinden itibaren 6 ay geçmiş ise yalnız o seçime ait kütüklerin yoklamaya tâbi tutulması,

Adlî teminat prensibinin seçim kütüklerine de teşmili esasına uygun olarak kütüklerin tanzimi işinin hâkimin riyasetindeki bir kütük bürosuna verilmesi, kütüklerin askıya çıkarılmadan evvel hâkim tarafından kontrolü,

Kütüklerin muhafazasının seçim kurullarına bırakılması,

Seçmenlik yaşının seçim gününe göre hesaplanması,

Seçmen kartlarının seçim kurulları başkanları tarafından hazırlanması.

Milletvekilleri, belediye, vilâyet umumi meclis, köy muhtar ve ihtiyar meclisi ve mahalle ihtiyar heyetleri seçimi için ayrı ayrı beş kütük tanzimi mecburiyetinin yarattığı lüzumsuz külfet, masraf ve güçlükleri bertaraf etmek üzere bütün seçimlerin bir tek kütükle idaresi ve bu sebeple her beş seçime ait seçmenlik vasıflarının tevhidî yesair esas ve prensipleri ihtiva eden (5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir ek madde ilâvesine dair kanun lâiyhası) kanuniyet kesbetmeden yukarıda hulâsası arz edilen yeni esaslara istinaden seçmen kütükleri yeniden hazırlanmadan vilâyet umumi meclisi seçimlerine gidilmesi pek tabii olarak tatminkâr olmaktan uzak olacaktır.

Sözü edilen kanun lâyihası kanunlaştıktan sonra yeni kütüklerin selâmetle tanzimi için en az üç aylık bir zamana ihtiyacolacağı bedihidir.

Lâyiha hemen kanuniyet kespnetmemiş olsa dahi kütüklerin hazırlanıp kesinleşmesinden evvel umumi Meclis seçimlerinin yenilenmesi tarihi gelmiş bulunacaktır.

Kütüklerin daha kısa bir zaman içinde ve alelâcele tanzimine tevessül edilse dahi zaman müsaidolmayacak ve bu tedbir ve gayret kütüklerin yeni esaslara göre tanzimi maksat ve gayesine hattâ kanunun ruhunu zedelemiş olacaktır. Kaldığı bahsa mevzu lâyihamın ne zaman kanuniyet kesbedeceğini de bugünden tâyin etmeğe maddi imkân mevcut değildir.

Bu itibarla seçmen kütüklerinin kabul edilecek, ıslah edilmiş yeni esaslara göre selâmetle ve teenni ile tanzimini temin etmek ve yeni kütüklere istinaden seçimi tam bir emniyet içinde yenilemek üzere vilâyet umumi meclisleri seçiminin 1960 senesi içinde yapılması gayesiyle mevcut vilâyet umumi meclislerinin kanuni müddetlerinin 1960 senesi Eylül ayının sonuna kadar uzatılması muvafık mütalâa edilmiş ve bu maksatla işbu kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Esas No. 2/345

Karar No. 39

17 . VII . 1959

Yüksek Reisliğe

Muğla Mebusları Sadi Pekin ve Turgut Topaloğlu'nun, İdarei Umumiyei Vilâyet Kanununa muvakkat bir madde eklenmesine dair olup Yüksek Riyasetçe encümenimize havale buyurulan kanun teklifi, teklif sahipleri ve ilgili vekâlet temsilcilerinin de huzurlarıyla encümenimizde tetkik ve müzakere edildi :

Teklif sahiplerinin esbabı mucibe lâyihasında arz ve izah ettikleri hususlar encümenimizce de muvafık mütalâa edildiğinden kanun teklifi aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Dahiliye Encümeni Reisi Reisvekili

Edirne

R. Nasuhioğlu

Reisvekili

Yozgad

Ö. L. Erzurumluoğlu

Bu M. M. ve Kâtip

Samsun

E. Anıt

Aydın

H. Coşkun

Bahkesir

F. Ocak

Denizli

A. H. Sancar

İzmir

E. D. Başar

Samsun

N. Ulusoy

Amasya

K. Eren

Aydın

F. Batur

Bitlis

R. Bingöl

Denizli

T. Bahadır

Kütahya

M. Özkefeli

Çorum

K. Erdem

Kütahya

E. Topaler

MUĞLA MEBUSLARI SADI PEKİN VE TURGUT TOPALOĞLU'NUN TEKLİFİ

*İdarei umumiyei vilâyet Kanununa muvakkat
bir madde eklenmesine dair Kanun*

MADDE 1. — İdarei umumiyei vilâyet Kanununa aşağıda yazılı muvakkat madde eklenmiştir :

MUVAKKAT MADDE — Mevcut vilâyet umumi meclislerinin kanuni müddetleri 1960 yı-

lının Eylül ayı sonuna kadar devam eder.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'îdir.

MADDE 3. — Bu kanunu icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.